

Apelācijas instances tiesa atzina, ka atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 154 "Administratīvo aktu procesa noteikumu" 5. punktam Talsu pilsētas domes 2002. gada 2. jūnija lēmums ir administratīvs akts. Tiesa norādīja, ka uz domes priekšsēdētāja vietnieku attiecas Talsu pilsētas domes 2001. gada 3. aprīļa domes Darba nolikuma 21., 22. un 24. punkts un ka nepamatoti ir pašvaldības pārstāvju paskaidrojumi par apstrīdēto lēmumu kā deputātu gribas izpaudumu, kas nav pakļauts pārskatīšanai.

Pēc tiesas kolēģijas ieskata, atbrīvošanas no amata balsojums iespējama tikai tad, kad tas ir tiesiski pamatots un ir pierādīts, ka priekšsēdētāja vietnieks nav izpildījis savus pienākumus.

Apelācijas instances tiesa konstatēja, ka Talsu pilsētas domes lēmumā pretēji minētā Darba nolikuma nosacījumiem nav norādīts tiesiskais pamatojums I.K. atbrīvošanai no amata, bet ir dota tikai vispārēja atsauce uz likumu "Par pašvaldībām".

Tiesas kolēģija noraidīja Talsu pilsētas domes pārstāvju argumentus, ka minētais lēmums ir politisks lēmums, atzīdama, ka lietā nav pierādījumu tam, ka I.K. ir politiska amatpersona, kura ievēlēta vai iecelta amatā, pamatojoties uz politiskiem kritērijiem.

Sūdzību daļā par atalgojuma piedziņu tiesa atstāja bez izskatīšanas, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 258. pantu, atzīdama, ka šāda prasība ceļama vispārējā kārtībā.

Kasācijas sūdzībā Talsu pilsētas domes pārstāvis zvērināts advokāts Ainārs Kreics lūdzis Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2003. gada 24. marta spriedumu sūdzības apmierinātajā daļā atcelt un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Kasācijas sūdzība pamatota ar to, ka Civillikuma 4. pants nosaka, ka likuma noteikumi iztulkojami vispirms pēc tiešā jēguma, vajadzības gadījumā tie iztulkojami arī pēc likuma sistēmas, pamata, mērķa, un beidzot arī pēc analogijas. Piemērojot 1995. gada 13. jūnija Ministru kabineta noteikumu Nr. 154 "Administratīvo aktu procesa noteikumi" 5. punktu, Kurzemes apgabaltiesa bez ievērības atstājusi Talsu pilsētas domes argumentus par attiecīgās tiesību normas iztulkošanu pēc mērķa. Taisot spriedumu, tiesa, nenoskaidrojot likumdevēja gribu un mērķi, nepamatoti secinājusi, ka pašvaldības lēmums nav politisks lēmums. Likumdevēja gribas un mērķa noskaidrošanai tiesai vajadzējis ņemt vērā un analizēt Talsu pilsētas domes pārstāvju atsauci uz Administratīvā procesa likuma 1. panta trešo daļu.

Bez tam, kā norādījis kasators, apelācijas instances tiesa nav piemērojusi likuma "Par pašvaldībām" 21. panta pirmās daļas 10. punktu, kas vietējās pašvaldības domei dod tiesības atlaist vietējās pašvaldības priekšsēdētāja vietnieku un kļūdaini šī likuma piemērošanu saistījusi tikai ar Talsu pilsētas domes Darba nolikuma 22. un 24. punktu. Kaut arī nolikumā ir nepilnīgi norādīti gadījumi, kad deputāti ir tiesīgi atlaist no amata priekšsēdētāja vietnieku, tas nebūt nenozīmē, ka šie gadījumi nolikumā uzskaitīti izsmeļoši, vēl jo īpaši, ka likumdevējs vietējās pašvaldības deputātu tiesības atcelt domes priekšsēdētāja vietnieku likumā "Par pašvaldībām" nav ierobežojis.

Paskaidrojumos sakarā ar kasācijas sūdzību I.K. pārstāvis zvērināts advokāts Juris Akmeņkalējs norādījis argumentus, kuru dēļ uzskata kasācijas sūdzību par nepamatotu.

Iepazīnies ar lietas materiāliem un kasācijas sūdzības argumentiem, Senāts a t z ī s t, ka tiesas spriedums pārsūdzētajā daļā atceļams šādu apsvērumu dēļ.

Tiesa, atzīstot, ka apstrīdētais domes lēmums ir administratīvs akts, sašaurināti iztulkojusi Ministru kabineta 1995. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 154 "Administratīvo aktu procesa noteikumi" 5. punktā iekļauto normu, jo vadījies tikai no šā punkta pirmajā teikumā formulētās administratīvā akta definīcijas, taču nav ņēmusi vērā šīs normas otrajā un trešajā teikumā noteikto pat to, kādi akti nav uzskatāmi par administratīvajiem aktiem. Minētās normas otrā teikuma izpratnē, lai atzītu Talsu pilsētas domes lēmumu par administratīvu aktu, nepieciešams konstatēt divus priekšnoteikumus: 1) ka domes lēmums nav iekšējs lēmums, 2) tas skar pašvaldības darbinieku, vai tai pakļauto personu tiesiskā statusa nodibināšanu (vai maiņu) un disciplināro sodīšanu.

Ja jautājums par to, vai apstrīdētais lēmums ir pašvaldības iekšējais lēmums, šaubas neizraisa, tad I.K. kā vēlētas domes amatpersonas tiesiskā statusa noskaidrošanai ir būtiska nozīme.

Senāts uzskata, ka domes priekšsēdētāja vietnieku nav pamata atzīt par pašvaldības darbinieku, attiecībā uz kuru pieņemtais lēmums vērtējams kā administratīvais akts. Šajā sakarībā jāatzīmē, ka atšķirībā no uz darba līguma pamata nodibinātām tiesiskām attiecībām, kas apzīmē konkrēto fizisko personu kā pašvaldības darbinieku, domes priekšsēdētāja vietnieka tiesiskā statusa noteikšanā nozīme ir apstāklim, ka šī amatpersona atbilstoši likuma "Par pašvaldībām" 21. panta pirmās daļas 10. punkta noteikumiem amatā tiek ievēlēta. Tādējādi domes priekšsēdētāja vietnieka ievēlēšana un arī atrašanās amatā ir tieši atkarīga nevis no darba līgumā paredzētajiem nosacījumiem, bet gan no deputātu vairākuma politiskās gribas un uzticības, kas ir subjektīvi jēdzieni un kā tādi nav reglamentēti tiesību normās.

Šāda pieeja attiecībā uz lēmuma par domes priekšsēdētāja vietnieka atlaišanu no amata juridiskā rakstura noteikšana izriet no likuma "Par pašvaldībām" normām, kas neizvirza nekādus noteiktus kritērijus, no kuriem deputātiem būtu jāvadās, lemjot par tās vai citas amatpersonas ievēlēšanu vai atlaišanu no amata.

Bez tam jāņem vērā, ka deputāti, realizējot savas likumā paredzētās tiesības, lēmumu par domes priekšsēdētāja vietnieka atlaišanu no amata jebkurā gadījumā pieņem, vadoties no subjektīviem apsvērumiem, un nepastāv tiesiski līdzekļi (paņēmieni), kurus tiesa, izskatot sūdzību par šādu lēmumu kā administratīvu aktu, varētu izmantot, lai noskaidrotu deputātu rīcības motīvus un līdz ar to izvērtētu apstrīdētā lēmuma likumību, t.i., izpildītu Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.⁶ panta prasības.

Tiesas kolēģijas atzinums, ka apstrīdētais lēmums ir administratīvs akts, neatbilst arī Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.¹ panta otrās daļas 1. punkta normai, jo spriedumā nav konstatēts, ka I.K. nelikumīgi liegta iespēja pilnīgi vai daļēji realizēt tiesības, ko viņai piešķir likums vai cits normatīvais akts. Kā jau norādīts iepriekš, domes priekšsēdētāja vietnieka atrašanos amatā nav pamata uzskatīt par likumā garantētu tiesību. Talsu pilsētas domes Darba nolikumā noteiktajam, kā zemāka juridiska spēka aktam, pretēji tiesas norādītajam, nav izšķirošas nozīmes domes priekšsēdētāja atlaišanas no amata tiesiskuma izvērtēšanā.

Ievērojot teikto, Senāts secina, ka I.K. apstrīdētais lēmums, kā balstīts uz deputātu vairākuma iekšējās pārliecības un politiskās uzticības kritērijiem, nevis uz konkrētām tiesību normām (kas ir obligāts administratīvo aktu raksturojošs elements), nav atzīstams par administratīvu aktu.

Senāts, cita starpā ņem vērā arī Administratīvo aktu procesa likuma 1. panta trešajā daļā ietvertu jēdziena "politisks lēmums" skaidrojumu, kas, neraugoties uz to, ka likums vēl nav

stājies spēkā, izmantojams piemērojamās tiesību normas jēgas un satura izzināšanā, uzskata, ka apskatāmajam Talsu pilsētas domes lēmumam ir politiska lēmuma pazīmes.

Līdz ar to kasācijas sūdzībā izklāstītie motīvi atzīstami par pamatotiem.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2003. gada 24. marta spriedumu daļā, ar kuru I.K. sūdzība apmierināta, atcelt un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Atmaksāt Talsu pilsētas domei iemaksāto drošības naudu Ls 50 (piecdesmit) apmērā.

| | |
|--------------------------------------|-------------------|
| Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators | M.Dudelis |
| Senators | O.Druks-Jaunzemis |
| Senatore | M. Zāģere |
| Senators | I.Fridrihsons |
| Senators | R.Namatēvs |
| Senators | I.Šķēteris |
| Senatore | R.Saulīte |